

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 03.03.2025
Sayı : 1266

10/2893

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

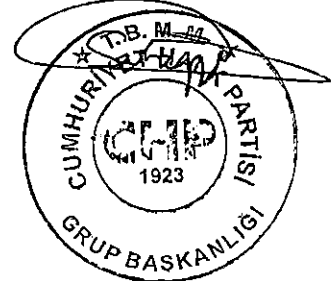
Kıyılar, Anayasa'nın güvence altına aldığı kamusal alanlar arasında yer almakta; halkın eşit, ücretsiz ve engelsiz biçimde yararlanması gereken doğal yaşam alanları olarak tanımlanmaktadır. Ancak son dönemde alınan kararlarla kıyılar üzerindeki planlama, kullanım ve işletme yetkisinin merkezi otoriteye devredilmesi, bu alanların özelleştirilmesinin ve sermaye lehine kullanılmasının önünü açmakta, kamusal yararı ikinci plana itmektedir. Bu durum, yalnızca hukuki ve yönetsel bir değişiklik değil; toplumsal eşitlik, çevresel koruma, demokratik katılım ve kıyıların kültürel niteliği açısından çok boyutlu sonuçlar doğurmaktadır.

21 Haziran 2025 tarihli ve 32933 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 9987 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile kıyıların planlaması, tahsisi ve işletilmesine ilişkin yetkinin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na devredilmesi, kıyı alanlarının ticarileştirilmesi sürecinde yeni bir eşiği temsil etmektedir. Bu yetki devriyle birlikte kıyıların kamuya açık alanlar olmaktan çıkarılıp kamuya açılmış gibi gösterilerek fiilen özel işletmelere tahsis edilmesi riski doğmuş; söz konusu uygulamanın kamu yararı, anayasal haklar ve çevre hukuku ile bağdaşmadığı yönündeki eleştiriler kamuoyunda ciddi bir tepkiye yol açmıştır. Bu karar, yalnızca yönetsel bir değişiklik değil; Türkiye genelinde kıyılardan geçimini sağlayan milyonlarca yurttaşı, kıyı ekosistemlerini ve kamusal erişim hakkını doğrudan tehdit eden çok katmanlı bir dönüşüm sürecidir. Kıyıların planlanması, yönetimi ve kullanımına dair bu yaklaşım; yerel halkın yaşadığı mağduriyetleri artırmakta, çevresel tahribatı derinleştirmekte ve toplumsal eşitliği zedelemektedir. Bu nedenle söz konusu kararın doğurduğu etkilerin bütüncül biçimde ele alınması artık toplumsal ve anayasal bir zorunluluk hâline gelmiştir.

Bu nedenlerle aşağıda gerekçesiyle sunulan Meclis araştırma önergesinin, Anayasa'nın 98'inci maddesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca işleme alınarak, Türkiye genelinde kıyıların korunması, planlanması, yönetimi ve kamusal erişim hakkının güvence altına alınması amacıyla gerekli incelemelerin yapılmasını arz ve teklif ederiz.

Öğretmen E. P. Y. A. N.
Genel Kurul Başkanı

Süreyya Öneş Derici
Muğla Milletvekili

GEREKÇE

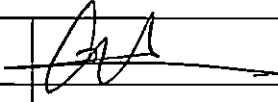
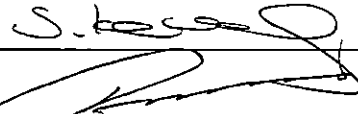
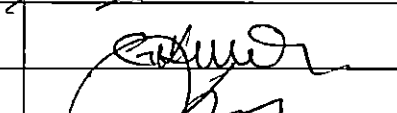
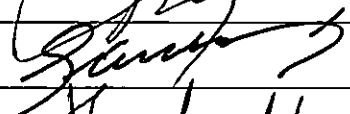
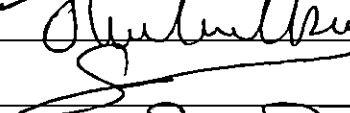
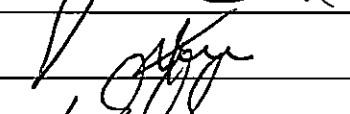
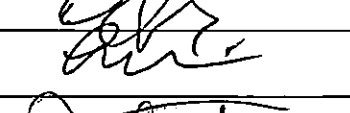
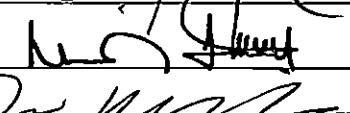
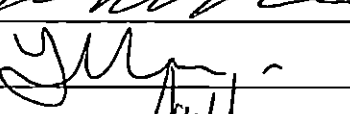
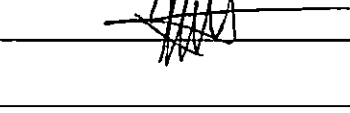
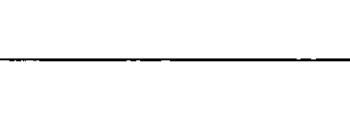
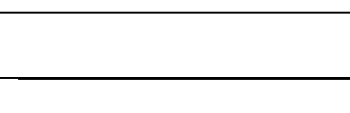
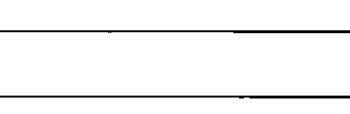
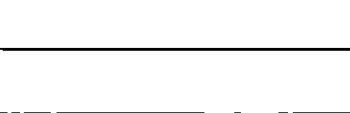
Türkiye'nin kıyıları sadece bir coğrafi sınır değil; kültürel mirasımızın, yaşam biçimimizin ve anayasal haklarımızın parçasıdır. Denize erişim hakkı, kıyılarda vakit geçirme özgürlüğü ve bu alanlardan eşit şekilde faydalanma ilkesi, vatandaşlar arasında ayırım gözetilmeksizin güvence altına alınmıştır. Ancak son dönemde alınan idari kararlar, bu kıyıların kamusal niteliğini fiilen ortadan kaldırma tehlikesi taşımaktadır. 26 Haziran 2025 tarihli Resmî Gazete 'de yayımlanan ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na kıyı planlama ve işletme yetkisi veren düzenleme, bu sürecin yeni bir evresine işaret etmektedir.

Resmî Gazete 'de yayımlanan değişiklikle birlikte kıyıların planlanması, tahsisi, kullanım biçimi ve işletilmesine dair yetki merkezi otoriteye devredilmiş, böylece yerel halkın ve belediyelerin kıyı yönetimine dair söz hakkı fiilen ellerinden alınması planlanmaktadır. Bu yetki devri sadece idari bir işlem olarak değil, çok daha geniş ve kalıcı bir zihniyet dönüşümünün göstergesi olarak değerlendirilmelidir. Bu mirasın kamusal yarar değil, ticari çıkarlar doğrultusunda yeniden şekillendirilmesi yalnızca Anayasa'ya değil, toplumsal vicdana da aykırıdır.

Türkiye'de kıyı yönetimi zaten uzun süredir plansız yapılaşma, kaçak işletmeler, çevresel yıkım ve kamu erişimini engelleyen uygulamalarla tahrip edilmektedir. Bu yeni düzenleme ise bu süreci daha da hızlandıracak, kıyıların halktan koparılmasının önünü açacaktır. Kıyıların ticarileştirilmesiyle birlikte yerel balıkçılık, küçük işletmeler ve turizm emekçileri doğrudan zarar görecek; doğa tahribatı, ekosistem çöküşü ve sosyal eşitsizlik derinleşecektir. Kıyıların piyasalaştırılması, sadece ekonomik bir tercih değil, aynı zamanda sosyal adalete doğrudan saldırdır.

Mevcut durum, ulusal ölçekte kapsamlı bir incelemeyi zorunlu kılmaktadır. Bu araştırma önergesi; kıyı planlamasında yapılan değişikliklerin kamu yararına etkilerini, kıyıların ticarileştirilmesi sürecinin çevresel ve sosyoekonomik sonuçlarını, ulusal mevzuatla anayasal haklar arasındaki uyumsuzlukları ve yerel halkın yaşadığı mağduriyetleri tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Kıyıların bir imtiyaz alanına, bir kazanç kapısına değil; toplumun ortak nefes alanı olarak korunması elzemdir. Bu konuda TBMM'nin vakit kaybetmeden sorumluluk üstlenmesi, merkeziyetçi ve piyasa odaklı yaklaşımın kamu denetimiyle karşılaşması gerekmektedir.

GİZEM ÖZCAN	MUGLA	
Selma Kaya	MANİSA	
Alihan Başar	MERSİN	
Gülcan KİŞ	MERSİN	
Seyit DÜVA	ORSU	
Tahir ÖZCAN	İZCE	
Cumhur UZUN	MUGLA	
Serkan Sarı	Balıkesir	
Ali Fazl Kargı	İstanbul	
Mehmet İLHAN	Trabzon	
Ali Karama	Uşak	
Orhan SÖMER	Adana	
Tüker Arç	Bolu	
Veli Ağbaba	Niğde	
Çetkin Gökçöre	Eskişehir	
Nail GİLER	Kocaeli	
Namık Tan	İstanbul	
Hikmet Yalın Halıcı	İsparta	
Murhayat Altınca Kaymakçı	Bursa	

